

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Екологічний факультет
КАФЕДРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ТА ІНСПЕКТУВАННЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ:	10 «Природничі науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ:	101 «Екологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ:	Другий (магістерський) рівень
ФАКУЛЬТЕТ:	Екологічний

Екологічний аудит та інспектування. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти екологічного факультету за спеціальністю 101 «Екологія», другий (магістерський) рівень / В.П. Бабань, І.В. Перцьовий, В.В. Скиба, О.І. Розпутній, В.Ю. Герасименко. Біла Церква: БНАУ, 2024. 23 с.

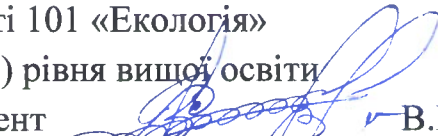
Розробники: канд. с.-г. наук, доцент Бабань В.П.
доктор с.-г. наук, професор Розпутній О.І.
канд. с.-г. наук, доцент Перцьовий І.В.
канд. с.-г. наук, доцент Скиба В.В.
канд. с.-г. наук, доцент Герасименко В.Ю.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності
(Протокол № 13 від 03 червня 2024 року)

Завідувач кафедри безпеки життєдіяльності
д-р с.-г. наук, професор О.І. Розпутній

Схвалено науково-методичною комісією екологічного факультету
(Протокол № 9 від 2 липня 2024 року)

Голова науково-методичної комісії екологічного факультету
д-р с.-г. наук, професор О.М. Мельниченко

Гарант ОП спеціальності 101 «Екологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
кандидат с.-г. наук, доцент В.В. Скиба

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття.....	12
6.3. Самостійна робота.....	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	15
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	15
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
Рекомендовані джерела інформації.....	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану на 2024-2025 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Екологічний аудит та інспектування» передбачено всього 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), з яких для денної форми навчання виділено: аудиторних – 56 годин (лекції – 28 години, практичні заняття – 28 годин), самостійна робота студентів – 94 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань 10 «Природничі науки»	<i>Обов'язкова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 101 «Екологія»	1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1	1
Загальна кількість академічних годин – 150		<i>Лекції, годин</i>	
		28	6
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	<i>Практичні, годин</i>	
		28	6
		<i>Самостійна робота, годин</i>	
		94	138
		Підсумковий контроль: іспит	

Навчальна дисципліна «Екологічний аудит та інспектування» ознайомлює з діяльністю екологічних аудиторів щодо системної незалежної оцінки відповідності об'єкта вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища законодавства, раціональним використанням, охороною природних ресурсів, екологічною безпекою та діяльністю державних екологічних інспекторів щодо здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональним використанням і охороною природних ресурсів та екологічною безпекою.

Екологічний аудит це системна незалежна оцінка відповідності об'єкта вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища

законодавства, раціональним використанням, охороною природних ресурсів, екологічною безпекою.

Екологічне інспектування це державний нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональним використанням і охороною природних ресурсів та екологічною безпекою.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Екологічний аудит та інспектування» використовує знання здобуті за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» при вивченні дисциплін: «Екологічна безпека», «Моніторинг навколишнього середовища», «Управління та поводження з відходами», «Організація та управління в природоохоронній діяльності», «Природоохоронне законодавство та екологічне право».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення дисципліни «Екологічний аудит та інспектування» є формування необхідних компетентностей щодо проведення екологічного аудиту та здійснення державного нагляду (контролю) за охороною навколишнього природного середовища.

Під час вивчення дисципліни «Екологічний аудит та інспектування» студенти повинні здобути необхідні компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при проведенні екологічного аудиту та державного нагляду (контролю) за охороною навколишнього природного середовища.

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Спеціальна компетентність:

СК13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

СК17. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

СК18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПРН08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПРН12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

ПРН13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПРН15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ТА ІНСПЕКТУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Організація еколого-аудиторської діяльності та проведення екологічного аудиту

Тема 1.1. Поняття про екологічний аудит, його значення та завдання

Тема 1.2. Організації еколого-аудиторської діяльності та порядок проведення екологічного аудиту

Тема 1.3. Екологічний аудит господарської діяльності підприємств та оцінка їх впливу на довкілля

Тема 1.4. Екологічний аудит у сфері управління відходами та використання і охорони надр

Тема 1.5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту

Тема 1.6. Екологічний аудит об'єктів навколишнього природного середовища та оцінка впливу антропогенних факторів на ландшафтне і біологічне різноманіття.

Змістовий модуль 2. Державний нагляд (контроль) за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного безпекою

Тема 2.1. Організація державного екологічного контролю за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного безпекою

Тема 2.2. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону атмосферного повітря та оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на його стан

Тема 2.3. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, раціональне використання і відтворення водних ресурсів. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на стан водних ресурсів

Тема 2.4. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону земель та надр. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на стан земельних ресурсів

Тема 2.5. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про поводження з відходами, пестицидами та агрохімікатами. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на довкілля.

Тема 2.6. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд та оцінка екологічних ризиків антропогенного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду

Тема 2.7. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів та оцінка ризиків антропогенного впливу на їх стан.

Тема 2.8. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення рослинного і тваринного світу та оцінка антропогенного впливу.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл годин відведених на вивчення дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	Всього	у тому числі				у тому числі			
		Л	П	СР		Л	П	СР	
есе	ІНДЗ			есе	ІНДЗ				
Змістовий модуль 1									
Тема 1.1.	12	2	2	4	4	3	3	8	4
Тема 1.2.	12	2	2	4	4			8	4
Тема 1.3.	12	2	2	4	4			6	4
Тема 1.4.	12	2	2	4	4			6	4
Тема 1.5.	12	2	2	4	4			6	4
Тема 1.6.	10	2	2	4	2			6	4
Разом	70	12	12	24	22	3	3	40	24
Змістовий модуль 2									
Тема 2.1.	10	2	2	4	2	3	3	6	4
Тема 2.2.	10	2	2	4	2			6	4
Тема 2.3.	10	2	2	4	2			6	4
Тема 2.4.	10	2	2	4	2			6	4
Тема 2.5.	10	2	2	4	2			6	4
Тема 2.6.	10	2	2	4	2			4	4
Тема 2.7.	10	2	2	4	2			4	4
Тема 2.8.	10	2	2	4	2			4	4
Разом	80	16	16	32	16	3	3	42	32
Всього годин	150	28	28	56	38	6	6	82	56

Примітка: л – лекції, п – практичні, СР – самостійна робота, ІНДЗ – індивідуальні науково-дослідні завдання

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема лекції	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Організація еколого-аудиторської діяльності та проведення екологічного аудиту	
Тема 1.1. Поняття про екологічний аудит, його значення та завдання Екологічний аудит та історія його започаткування. Мета та основні завдання екологічного аудиту. Об'єкти та суб'єкти екологічного аудиту. Основні принципи екологічного аудиту. Форми і види, основні принципи та завдання екологічного аудиту. Критерії та докази екологічного аудиту.	2
Тема 1.2. Організації еколого-аудиторської діяльності та порядок проведення екологічного аудиту <i>(Проблемна лекція – Необхідність та доцільність еколого-аудиторської діяльності та екологічного аудиту стосовно забезпечення екологічної безпеки)</i> Поняття про еколого-аудиторську діяльність та її регулювання. Підготовка екологічних аудиторів та сертифікація на право проведення екологічного аудиту. Обов'язки замовника, виконавця та керівника об'єкту екологічного аудиту. Порядок та етапи проведення екологічного аудиту. Оформлення результатів екологічного аудиту. Фінансування проведення екологічного аудиту.	2
Тема 1.3. Екологічний аудит господарської діяльності підприємств та оцінка їх впливу на довкілля Порядок та етапи проведення екологічного аудиту підприємств. Аудит щодо виконання законодавчих вимог про охорону атмосферного повітря, про охорону водних об'єктів та водокористування, раціональне землекористування, користування надрами та охорону земель. Оцінка екологічних ризиків негативного впливу діяльності підприємств на навколишнє природне середовище. Екологічний аудит окремих видів діяльності промислового підприємства (господарського об'єкта, організації). Екологічний аудит систем екологічного управління та програм. Аудит відповідності діяльності підприємства (організації) вимогам забезпечення техногенної та екологічної безпеки. Підготовка звіту про екологічний аудит, висновків та рекомендацій.	2
Тема 1.4. Екологічний аудит у сфері управління відходами та використання і охорони надр Екологічний аудит у сфері управління відходами та порядок його здійснення. Екологічний аудит за використання і охороною надр.	2
Тема 1.5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту Приватизаційний екологічний аудит. Інвестиційний екологічний аудит, його функції та основні задачі. Енергетичний аудит та порядок його проведення.	2
Тема 1.6. Екологічний аудит об'єктів навколишнього природного середовища та оцінка впливу антропогенних факторів на ландшафтне і біологічне різноманіття Екологічний аудит об'єктів природно-заповідного фонду та оцінка впливу антропогенних факторів на ландшафтне і біологічне різноманіття. Екологічний аудит лісових ресурсів. Екологічний аудит водних ресурсів та оцінка впливу техногенних факторів. Екологічний аудит за використання і відтворення рослинного і тваринного світу.	
Всього змістовий модуль 1	12

Змістовий модуль 2. Державний нагляд (контроль) за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного безпекою	
<p>Тема 2.1. Організація державного екологічного контролю за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного безпекою</p> <p>Об'єкти та завдання державного екологічного контролю. Структура державних екологічних інспекцій. Завдання та повноваження державних екологічних інспекцій. Громадські екологічні інспекції, їх завдання та повноваження. Порядок проведення перевірок з дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища.</p>	2
<p>Тема 2.2. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону атмосферного повітря та оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на його стан</p> <p>Техногенні об'єкти, що підлягають державному контролю. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання охорони атмосферного повітря. Перевірка стаціонарних джерел забруднення. Перевірка пересувних джерел забруднення. Оцінка впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на стан атмосферного повітря. Основні види порушення в галузі охорони атмосферного повітря та визначення шкоди за забруднення атмосферного повітря. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.</p>	2
<p>Тема 2.3. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, раціональне використання і відтворення водних ресурсів. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на стан водних ресурсів</p> <p>Водні ресурси як об'єкт охорони та використання. Правове регулювання охорони та використання водних ресурсів. Управління і контроль у сфері охорони та використання вод. Перевірка водоспоживання. Перевірка водовідведення. Основні види порушення галузі охорони водних ресурсів та визначення шкоди за забруднення водних ресурсів. Оцінка впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на стан водних ресурсів. Відповідальність за порушення водного законодавства.</p>	2
<p>Тема 2.4. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону земель та надр. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на стан земельних ресурсів</p> <p>Земельні ресурси як об'єкт охорони та використання. Регулювання охорони та використання земельних ресурсів. Управління і контроль у сфері охорони та використання земель. Порядок проведення перевірки використання земельних ресурсів</p> <p>Основні види порушень, визначення шкоди за забруднення та засмічення земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на стан земельних ресурсів.</p> <p>Надра як об'єкт правової охорони та використання. Правове регулювання охорони та використання надр. Контроль у сфері охорони та використання надр.</p> <p>Основні види порушень та відповідальність за порушення законодавства про надра</p>	2

<p>Тема 2.5. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про поводження з відходами, пестицидами та агрохімікатами. Оцінка впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на довкілля.</p> <p>Законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність у сфері поводження з відходами. Перевірка об'єктів, щодо поводження з відходами.</p> <p>Основні види порушень законодавства у сфері поводження з відходами.</p> <p>Контроль за поводженням з пестицидами та мінеральними добривами.</p>	2
<p>Тема 2.6. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд та оцінка екологічних ризиків антропогенного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду</p> <p>Поняття та основні складові національної екологічної мережі України. Природні території та об'єкти особливої державної охорони як ключові складові екомережі.</p> <p>Природно-заповідний фонд України. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.</p> <p>Державне управління заповідною справою в Україні.</p> <p>Порядок проведення перевірки за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд.</p> <p>Основні види порушень та оцінка екологічних ризиків антропогенного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду.</p> <p>Визначення шкоди та відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.</p>	2
<p>Тема 2.7. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів та оцінка ризиків антропогенного впливу на їх стан</p> <p>Ліси як об'єкт охорони та використання.</p> <p>Правове регулювання охорони та використання лісів.</p> <p>Управління і контроль у сфері охорони та використання лісів.</p> <p>Порядок проведення перевірки дотримання законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів</p> <p>Основні види порушень та відповідальність за порушення лісового законодавства.</p> <p>Визначення шкоди та відповідальність за порушення законодавства.</p>	2
<p>Тема 2.8. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення рослинного і тваринного світу та оцінка антропогенного впливу</p> <p>Рослинний світ як об'єкт охорони. Правове регулювання охорони та використання рослинного світу. Особливості регулювання охорони та використання зелених насаджень. Управління і контроль у сфері охорони та використання рослинного світу.</p> <p>Порядок проведення перевірки, основні види порушень та відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ.</p> <p>Тваринний світ як об'єкт охорони та використання. Правове регулювання охорони та використання тваринного світу.</p> <p>Управління і контроль у сфері охорони та використання тваринного світу. Регулювання ведення мисливського господарства та полювання.</p> <p>Порядок проведення перевірки, основні види порушень та відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ</p> <p>Правове регулювання ведення рибного господарства та рибальства, порядок проведення перевірки, основні види порушень та відповідальність за порушення законодавства.</p>	2
<p>Всього змістовий модуль 2</p>	16
<p>Всього годин</p>	28

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Ознайомлення з процедурою проведення екологічного аудиту	2
2	Тема 2. Ознайомлення із структурою звіту про екологічний аудит, підготовкою висновків та рекомендацій	2
3	Тема 3. Екологічний аудит підприємств, розробка звіту, висновків та рекомендацій	2
4	Тема 4. Екологічний аудит управління відходами, використанні надр, розробка звіту, висновків та рекомендацій	2
5	Тема 5. Екологічний аудит при приватизації, інвестуванні, енергоаудиті, розробка звіту, висновків та рекомендацій	2
6	Тема 6. Екологічний аудит об'єктів навколишнього середовища, розробка звіту, висновків та рекомендацій	2
Змістовий модуль 2		
7	Тема 7. Порядок проведення та оформлення результатів інспекторських перевірок підприємств та об'єктів на дотримання вимог природоохоронного законодавства	2
8	Тема 8. Перевірка підприємств та об'єктів за дотриманням вимог законодавств при охорону атмосферного повітря та розрахунок збитків за наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря	2
9	Тема 9. Перевірка за дотриманням вимог законодавств при охорону водних ресурсів та розрахунок збитків за виявлені порушення	2
10	Тема 10. Перевірка за дотриманням вимог законодавств при охорону земельних ресурсів та розрахунок збитків за виявлені порушення	2
11	Тема 11. Перевірка за дотриманням вимог законодавства про відходи, пестициди та агрохімікати, розрахунок збитків за виявлені порушення	2
12	Тема 12. Перевірка за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд, розрахунок збитків за виявлені порушення	2
13	Тема 13. Перевірка за дотриманням вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів, розрахунок збитків за виявлені порушення	2
14	Тема 14. Перевірка за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення рослинного і тваринного світу, розрахунок збитків за виявлені порушення	2
Всього годин		28

6.3. Самостійна робота

Окрім лекцій та практичних занять передбачається вивчення основної та додаткової літератури з курсу, яка пропонується студентам для самостійної роботи. Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчальної роботи і призначена для закріплення і поглиблення отриманих знань, умінь і навичок, підготовки до практичних занять, складання модулів, формування культури розумової праці і самостійності в пошуку нових знань.

Формами самостійної роботи студентів є – есе та індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ). Для їх виконання студенти використовують рекомендовану викладачем або самостійно вибрану літературу – підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань. У межах кожного змістового модуля з дисципліни передбачено підготовку студентами до кожної теми дисципліни по одному есе за темами, наведеними нижче. Есе подається в електронній формі після вивчення кожної теми. Структура есе - титульний лист із зазначенням дисципліни, теми, ПІБ студента і викладача; вступ; основна частина; висновок; список використаної літератури. Обсяг – до трьох аркушів формату А4.

Мета ІНДЗ – набуття здобувачем умінь і навичок щодо систематизації й узагальнення програмного матеріалу навчального курсу, поглибленого його аналізу та застосування для вирішення практичних задач. Індивідуальні науково-дослідні завдання студенти виконують як самостійну розрахункову роботу до кожної теми дисципліни відповідно до виданого викладачем завдання. Структура есе - титульний лист із зазначенням дисципліни, теми, ПІБ студента і викладача; основна частина; висновок. Обсяг – до трьох аркушів формату А4. ІНДЗ подається в електронній формі після вивчення кожної теми дисципліни.

Завдання для самостійної роботи

Теми есе за змістовими модулями та темами занять

Змістовий модуль 1. Організація еколого-аудиторської діяльності та проведення екологічного аудиту

Тема 1.1. Екологічний аудит, його значення та завдання

Тема 1.2. Еколого-аудиторська діяльність та порядок проведення екологічного аудиту

Тема 1.3. Екологічний аудит господарської діяльності підприємств

Тема 1.4. Екологічний аудит у сферах управління відходами та використання і охорони надр

Тема 1.5. Екологічний аудит при приватизації та інвестуванні

Тема 1.6. Екологічний аудит об'єктів навколишнього природного середовища

Змістовий модуль 2. Державний нагляд (контроль) за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного безпекою

Тема 2.1. Державний екологічний контроль за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічного

безпекою

Тема 2.2. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону атмосферного повітря

Тема 2.3. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, раціональне використання і відтворення водних ресурсів.

Тема 2.4. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону земель та надр.

Тема 2.5. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про поводження з відходами, пестицидами та агрохімікатами.

Тема 2.6. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд

Тема 2.7. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів

Тема 2.8. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення рослинного і тваринного світу

Індивідуальні науково-дослідні завдання

Змістовий модуль 1. Організація еколого-аудиторської діяльності та проведення екологічного аудиту

Тема 1.1. Скласти план проведення екологічного аудиту .....
(відповідно до виданого завдання)

Тема 1.2. Оформити договір на проведення екологічного аудиту .....
(відповідно до виданого завдання)

Тема 1.3. Підготувати звіт про екологічний аудит підприємства .....
(відповідно до виданого завдання)

Тема 1.4. Оформити звіт про екологічний аудит управління відходами, використання надр..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 1.5. Оформити звіт про екологічний аудит об'єкту при приватизації, інвестуванні, енергоаудиті ..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 1.6. Оформити звіт про екологічний аудит об'єктів навколишнього середовища ..... (відповідно до виданого завдання)

Змістовий модуль 2. Державний нагляд (контроль) за охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та екологічною безпекою

Тема 2.1. Скласти акт перевірки дотримання природоохоронного законодавства та припис по усуненню виявлених порушень ..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.2. Екологічна оцінка та розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря ..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.3. Екологічна оцінка та розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та

раціональне використання водних ресурсів..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.4. Екологічна оцінка та розрахунок розмірів визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства ..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.5. Екологічна оцінка та визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.6. Екологічна оцінка та обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.7. Екологічна оцінка та розрахунок розмірів визначення розмірів шкоди лісу..... (відповідно до виданого завдання)

Тема 2.8. Екологічна оцінка та обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням у межах міст та інших населених пунктів..... (відповідно до виданого завдання)

Екологічна оцінка та обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів..... (відповідно до виданого завдання)

Екологічна оцінка та обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України) ..... (відповідно до виданого завдання)

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі навчання використовуються наступні методи: лекції, практичні заняття, доповіді, індивідуальні завдання, дискусії, тестові та розрахункові завдання, есе. Із наочних засобів використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point та навчальні відеофільми, друковані роздаткові матеріали, а також інформаційні стенди у навчальній аудиторії, таблиці з довідковими даними, схеми та плакати, макети.

Під час практичних занять і самостійної роботи студент має ознайомитися з теоретичним матеріалом, а індивідуальної роботи – виконати есе та ІНДЗ в межах навчальної програми курсу, яке виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі вивчення курсу.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету включає тематичне оцінювання та модульний контроль. Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні, контрольні роботи та есе й індивідуальні науково-дослідні завдання. Поточний контроль за виконанням есе ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у електронний журналі на сторінці дисципліни на платформі Moodle, після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль відбувається у формі іспиту. За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент допускається до здачі іспиту з дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку отримує студент – 100 балів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента, що проявляється у вигляді додаткових запитань, участь в дискусії з однокурсниками та викладачем.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані практичні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, ІНДЗ, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тестові завдання.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Рівень	Критерії оцінювання
«Відмінно» 5	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре» 4	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно» 3	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно» 2	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка в балах за поточний контроль обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де БПК – бали з поточного контролю; САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); max ПК – максимально можлива кількість балів з поточного контролю. Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Під час проведення іспиту навчальні досягнення студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти при вивченні дисципліни «Екологічний аудит та інспектування»

Види	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота		Модульний контроль	Іспит	Загальний бал
			есе	ІНДЗ			
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	10	20	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

- слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
- навчальні відеофільми;
- таблиці з довідковими даними;
- навчально-методичне забезпечення;
- навчальні відеофільми.

Технічні засоби:

мультимедійний проектор, комп'ютер.

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник / Т.П. Галушкіна, Л.М. Грановська. Херсон, 2012. 421 с.
2. Екологічний аудит: підручник / В.Я. Шевчук та ін. К.: Вища школа, 2000. 344 с.
3. Екологічне інспектування : Метод. рекомендації до практичних робіт / О. А. Караїм. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 68 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16092>
4. Екологічне інспектування. Навчальний посібник з практичних (семінарських) занять. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 230 с.
4. Природоохоронне інспектування: навч. посіб / В.П. Нехорошков. Одеська державна академія холоду. – 2011 – 156 с.
5. Громадський екологічний контроль : посіб. для громадських інспекторів з охорони довкілля / С.В. Берзіна, В.Є. Борейко, Г.С. Бузан ; за заг. ред. І.О. Яковлева. К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 150 с.
6. Екологічний аудит та інспектування: методичні вказівки для виконання практичних робіт студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» /І.В. Перцьовий, О.І. Розпутній, В.Ю. Герасименко, В.В. Скиба, В.П. Бабань. Біла Церква : БНАУ, 2022. 30 с.
7. Екологічний аудит та інспектування: методичні вказівки для самостійної роботи студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія». /І.В. Перцьовий, О.І. Розпутній, В.Ю. Герасименко, В.В. Скиба, В.П. Бабань. Біла Церква : БНАУ, 2022. 36 с.

Допоміжна

1. Environmental Audit for Environmental Improvement and Protection / Economic Themes, vol.55, no.4, 2017, pp.521-538. URL: <https://doi.org/10.1515/ethemes-2017-0029>
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>

4. ДСТУ ISO 14001:2015 - Вимоги та настанови щодо застосування. URL: https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/ДСТУ-ISO_14001-2015-.pdf
6. ДСТУ ISO 14001:2015 - Вимоги та настанови щодо застосування. URL: https://m.tntu.edu.ua/storage/pages/00000651/dstul9011-2012_audytory.pdf
7. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/documents/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf
8. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
9. Водний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>
10. Земельний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
11. Лісовий кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
12. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів : затв. наказом № 37 від 18 травня 1995 р. із змінами. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0162-95>
13. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів : затв. наказом № 389 від 20.07.2009 р. із змінами. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09>
14. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря : затв. наказом № 38 від 18 травня 1995 р. із змінами. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0157-95>
15. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря : затв. наказом № 639 від 10.12.2008 р. із змінами. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0048-09>
16. Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства : затв. наказом № 171 від 27.10.1997 р. із змінами. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0285-98>
17. Методика розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству внаслідок порушення правил рибальства та охорони водних живих ресурсів : затв. наказом № 248/273 від 12.07.2004 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1446-04>
18. Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісовому господарству : Постанова № 1464 від 05.12.1996 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1464-96-п>
19. Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу : Постанова № 665 від 23.07.2008 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-п>
20. Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням у межах міст та інших населених пунктів : Постанова № 559 від 08.04.1999 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/559-99-п>
21. Про затвердження такс нарахування розміру стягнення за збитки, заподіяні незаконним добуванням або знищенням диких звірів і птахів (крім видів,

занесених до червоної книги України), їх жител, біотехнічних споруд : Наказ № 24/32 від 12.03.1996 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0137-96>

22. Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до червоної книги України) : Наказ № 332/262 від 18.07.2007 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0878-07>

23. Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства у межах територій та об'єктів ПЗФ України : Постанова № 521 від 21.04.1998 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/521-98-п>

24. Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд : Постанова № 541 від 24.07.2013 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/541-2013-п>

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал БНАУ системи електронного навчання на платформі Moodle. URL: <https://teach.btsau.net.ua/course/>
2. Наукова бібліотека БНАУ. URL: <https://library.btsau.edu.ua/>
3. Репозитарій Білоцерківського НАУ. веб-сайт. URL: <http://rep.btsau.edu.ua>
4. Законодавство на сайті Верховної Ради України. веб-сайт. URL: <https://rada.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>